

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za drugo izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu Koroška cesta št. 5, vprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne podizvrste za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin, za večkratno oglaševanje primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede tujtraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine prost.

Kmečka stranka v boju.

Komaj se je rodila, že je postala Slovenska kmečka zveza središče vročega boja. Od vseh strani letijo sovražene kroglice na njo, toda brez sledu in škode se odbijajo na njenem čistem, poštenem plašču.

Zadnji četrtek dne 7. febr. je bil v Mariboru na zelo ozki podlagi sklican zaupni shod, da bi se na njem posvetovalo, kako doseči enotno postopanje pri prihodnjih državnoborskih volitvah. Tudi pristaši „Narodne stranke“, ki nam je na Stajerskem uničila slovo, so prišli ter zahtevali takoj pri prihodnjih volitvah tri do štiri mandate. Navzoči pristaši „Slovenske kmečke zveze“ pa so rekli mladim liberalcem, zastopnikom advokatskih koncipientov in liberalnih učiteljev: „Proč roke od kmečkih okrajev! Tukaj nimate nič iskati!“ In vsled tega se je zaupni shod brezuspešno razšel. Dokazalo se je na shodu samo to, da je liberalna stranka hotela kmečko stranko upreči, naj ji privleče par mandatov, toda kmečka stranka je tako poniževalno terjatve ponesno odklonila. Kmečka stranka ni dekla in ne bo nikoli dekla liberalne stranke. Za to Vam naj jamči kmečki ponos in žilava delavnost vseh pristašev kmečke stranke. „Slovenska kmečka zveza“ je takoj po shodu imela odborovo sejo, v kateri je sklenila: Odbor sklene, da „Slovenska kmečka zveza“ postavi za prihodnje državnoborske volitve lastne kandidature ter da se bo pri tem ozirala tudi na dosedaj v slogi in miru na narodnem in gospodarskem polju delujoče osebe.

Ta sklep je po celem Spodnjem Stajerskem izval glasno odobravanje, kar nam pričajo množični dopisi in pisma. Vse pozdravlja trenutek, da se je Slovenska kmečka zveza sedaj prva ujunačila ter začela neodvisno od vseh liberalnih in drugih uplivov zares pravo kmečko politiko na narodni in verski podlagi.

Sedaj je treba pristašem kmečke stranke držati najstrožji red. Cepiti in razdvajati bodo hoteli naše vrste. Toda brez vedenja Slovenske kmečke zveze se naj nič ne zgodi. Ona bo poskrbela, da si bodo volilci lahko prosto in brez kakega uplivanja izbrali kandidate, katerim zaupajo. Pristaši kmečke stranke, držimo sedaj skupaj, držimo red! Ne potrebujemo več liberalnih varuhov, mi hočemo sami iti do zmage!

Kmetje, le vkup, le vkup!

Pišec Franc Pišek, župan in veleposestnik v Hotinji vasi.

Viribus unitis!
(Z združenimi močmi!)

Za živinorejo je potrebna dobra in zdrava krma, katera pa v obče primanjkuje, kajti le dobra, zdrava krma je prvi vir k dobičkonosni živinoreji. Kaj nam je tedaj storiti, da na najcenejši način travnike izboljšamo.

Izkušnje nas uče, da nam dobro prevlečeni travniki mnogo več krme dajo, kakor tisti, ki niso bili prevlečeni. Vsa trava kakor tudi druge rastline potrebujejo k razvitju zrak, mokroto in toploto. Seveda pridejo še tudi druge redilne snovi h koreninam, kakor amonijak, ogljenčeva kislina in napravijo zemljo bolj toplo in rodovitno. Tudi deževnica se lažje steka v zemljo, kakor pri trdi nepovlačeni zemlji. Pri vlačanju se vsi krtinjak poravnajo in hmelj (mah) se uniči. Vlačiti se ne sme pri mokrem vremenu, ker se preveč pohodi in nastanejo velike luknje. Najbolje je, če zemlja ni presuha in ne premokra. Brana naj se priveže na dolgo verigo in to zaradi tega, da se žival ne poškoduje in zobi od brane gredo globokeje v zemljo. Srednja brana okoli 100 klg težka stane okoli 60–70 K in če si trije ali štirje vkupno naročijo se že v enem letu izplača. Malo je travnikov, ki bi se dali samo z vodo popraviti, večina jih je treba gnojiti; pa tega v nekaterih

krajih bi skoraj rekel — niti ne poznajo! Napajanje z vodo v jeseni bi ne smel nobeden gospodar opustiti, kateri ima vodo na razpolago; ker jesenski dež prinese iz njiv, gozdov itd. mnogo gnojnih tvarin. Je pozno v jeseni precej suho, se naj noč in dan napaja, in to se naj ponavlja, da že sneg zapade; zimsko napajanje mnogokrat škoduje. Po letu naj se napaja samo ob suši, najbolje zgodaj v jutro ali pa ponoči. Z kompostom gnojiti bi bilo najbolje, pa žalibog, tega večina kmetov ne pozna in nekateri zaradi pomanjkanja delavcev tega nemorejo storiti. Vsi odpadki pri gospodarstvu bi se naj devali na poseben prostor n. pr. pepel, blato iz ribnikov, jarkov, cest in sploh vse, kar na gnojšče ne spada. Ta se v letu do dvakrat prekoplje in v jeseni imamo najboljšo gnojilo za travnike. Kompost (črna zemlja, humus) se pred zimo raztrosi in do spomladi je vse razpadeno, če se z brano povlači, in zelo koristi. Gnojenje z hlevnim gnojem bi seveda bilo še bolje, ker ima vse redilne snovi v sebi, pa tega še za njive primanjkuje. In če ž njim gnojimo, ga v jesen raztrosimo in v spomladi se povlači; kar še ostane n. pr. slama ali listje se na kompost spravi.

Gnojenje z umetnim gnojem. To je že marsikateriga kmeta spravilo v nesrečo in zakaj? Ker je premalo razumel in sestavo umetnega gnoja ni poznal. Navadno se gnojijo travniki pri nas s tomatovo moko in kajnitom, pa navadno s vsakim posebej. To je pa napačno, ker oboje se more že poprej dobro skupaj zmešati in le potem bo za travo ugodno in koristno. Fosforjeva kislina in kalij, katera sta za rastlinstvo najbolj potrebna, povsod največ manjka. Tomazeve žlindre je treba 600–800 klg na 1 ha in ima v sebi 11–23% fosforjeve kisline in razven tega še 35–60% apna. Kajnita je 200–500 klg na 1 ha. Kalija je v 100 klg kajnita približno 12% klg.

Mnogokrat se priporoča iz njiv travnike napraviti; tukaj pa je treba velike previdnosti. Če hočemo imeti dobiček, moramo kupiti primerno travno seme, katero zanesljivo prodaja „Stajerska kmečka družba“ v Gradcu. Za 1 ha se potrebuje 40–50 klg (1 klg okoli 1.80 K) tedaj za 1 ha okoli 90 K. Nikoli bi ne smeli le navadni drob sejati, kajti v tistem je do 95% smeti in od take setve ni upati druga kot plevel in škoda.

Skrbimo toraj za travnike, kajti znano je, da pognojeni travnik da polovico več in boljše krmo, in brez dobre krme se živina ne more rediti. Dandanes pa je edina rešitev za kmeta, če more dovolj živine rediti.

Občine naj bi po vseh močeh skrbale za dobre plemenske bika, da bi dotična postava ne bila samo na papirju.

Kako je Stiger kot okrajni načelnik gospodaril?

V.

Spomnimo se še kratko ne ravno dobrega Stigerjevega okrajnega gospodarstva. V šestih letih je po nepotrebnem napravil 80.000 K dolga; naši kmetje so lahko gospodarili z 35% dokladami, so plačevali redne stroške, zraven pa so še plačevali od Nemcev napravljene dolgove in zgradili še dva nova železna mosta. Stiger pa je porabil za redne stroške vse doklade in še zraven 80.000 K dolga! In glejte, priprost kmet zna boljše gospodariti, kot pa „gospod“ Stiger. Stiger je kriv, da se je poljčanskemu mlinarju Tonetu na ljubo po nepotrebnem postavil mal bregič; Stiger je kriv, da je laporska cesta stala toliko denarja (celih 80.000 K in to le 2% Km dolgoti)! Celo prijatelji Stigerjevi so svirili pred takim gospodarstvom, a Stiger ni hotel poposlusati! Stiger je kriv, da se je vpokojil uradnik brez potrebe, da okraj mora vsako leto plačevati po več stotakov po nepotrebnem; Stiger je kriv, da ima hranilnica sedaj dva uradnika, ko bi vendar lahko eden vse opravljal — seveda če je zmožen, kot poprejšnji. Plača drugega uradnika je zavržen denar!

Stiger je kriv, da bo okraj za železnico plačeval vsako leto 4000 K in to za večne čase, kajti vsak otrok, ki ima betvo možganov v glavi, ve, da železnica ne bo nesla.

Stiger hoče delati nove ceste, ki bodo stale okroglih 150.000 K, ki pa bodo v prvi vrsti le mestu koristile.

Stiger da zdaj delati za nove ceste že načrte — zdaj po zimi! Ali ni to nespametno? Znamenja se do spomladi porušijo, tudi izrujejo in ko se bo cesta začela delati, bodo pa znova merili! Seveda, Stiger ima denarja dovolj — namreč okrajnega in tuj denar človek tako lahko izda!

Dobro; pribito in dokazano je, da Stiger in njegovi prijatelji niso dobro gospodarili; da bi se poboljšali, tudi ne moremo upati, ker vemo, da slabi gospodarji nikdar ne postanejo dobri. Kar se Janez ne naučil, tudi Janez ne zna!

Ali je pa mogoče, se slabih gospodarjev otresti? Gotovo; treba je le, da vsi kmečki veleposestniki volijo same kmete v okrajni zastop in nobenega gospoda; kmečkih veleposestnikov je vseh 27; ako vsi pridejo volit in le kmete volijo, tedaj imajo gotovo kmetje v prihodnjem okrajnem zastopu večino; tedaj bodo kmetje sami lahko varčeno gospodarili.

Kmečki veleposestniki! Od vas je odvisno, kako se nam bo godilo! Vinogradi naši so uničeni, žito nima cene, pri živini nas obiskujejo nesreča za nesrečo in kdo ve, če bo cena živine ostala tako visoka, kot je sedaj; obleka, delavci in druge potreščine so vsaki dan bolj drage. Kako naj potem kmet izhaja? Ali imamo še premalo dolgov, da bi nam jih mestna gospoda nakladala še več? Ali bomo volili zopet tiste mestne gospode, ki ne vejo, kako se nam godi, ki sami denar na lahkem zaslužijo, pa ne vejo, kako trda je nam za njega!

Veleposestniki! Vam se morebiti bolje godi, kot nam malim kmetom; pa vi ste vendar naši tovariši, vi ste tudi kmetje! Zato, kmetje, skupaj! Nobenega meščana in nobenega gospoda ne volite! Meščani držijo skupaj; uradniki so zedinjeni, učitelji se skupno potegujejo za svoje koristi, le kmet bi bil še tako nerazumen, da bi svoje stanovske tovariše zapustil in volil meščane, ki gledajo le na svoje koristi?!

Veleposestniki! ne recite: Stiger ima večino! To ni res! Veleposestnikov-kmetov je več, kot veleposestnikov-gospodov. Stiger ima le večino, ako mu vi kmečki veleposestniki pridete na pomoč in ž njim volite!

Ne recite: Pa nam Stiger cesto dela, pa imamo zaslužek pri okrajnem zastopu, moramo ž njim držati!

To je ravno tako, kakor da bi rekel: Jaz moram s sosedom držati, ker mi je konja kupil za moj denar, ker mi je voz dal popraviti za moj denar, konja in voz pa rabiva oba. Ali bi ne bilo to nespametno. Ti lahko s svojim denarjem sam razpolagaš, kakor hočeš. Tako je tudi pri okraju. Tisto betvo, kar vam Stiger da iz vašega žepa, si tudi sami lahko daste in prišlo vam bo polovico ceneje!

Kako nenasitna je vendar gospoda! Od našega denarja ima največji dobiček, potem pa še kmet pri svojem denarju nobene pravice nima!

Veleposestniki! Tovariši! V vaših rokah je usoda okraja! Bodite z nami; pustite gospodo in ne volite nobenega meščana in tudi nobenega drugega ne, ki je dozdej vlekel z Bistričani. Sami ste dovolj razumni in omikani, da stopite na čelo okraja in prevzamete okrajno gospodarstvo! Proč ž njimi, ki nam delajo nepotrebne dolgove in ne poznajo naše bede!

Slava vam, veleposestniki, ako boste okraj rešili gospodarjev, kakor so Stiger, Pecoli, Baumann, Versolati in drugi!

Politični ogled.

— Deželni zbor stajerski bo sklican na zopetno zasedanje za dne 25. t. m. Trajalo bo baje do konca marca.

— Na Kranjskem lovijo sedaj liberalci kmete kakor pri nas na Stajerskem. — So pač volitve blizu. Sicer ne gre liberalen gospodič nikdar med kmeta, ampak prezirljivo gleda nanj, imenuje ga kmetavzarja, nerazsodno maso itd. Slovenska ljudska stranka še ni postavila kandidatov, zgodi se to komaj dne 28. t. m. Socialni demokratje sicer postavljajo kandidate, a nikjer nimajo upanja, da bi zmagali.

— Koroški Slovenci še niso imenovali kandidate za pliberški-dobrolski-kapeljski-borovljski okraj.